

Representantforslag 38 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker

Dokument 8:38 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om økt tilgang til fersk fisk for norsk landindustri og forbrukere

Til Stortinget

Bakgrunn

Norsk sjømatnæring er en viktig driver i norsk økonomi, med en eksport på 53,8 mrd. kroner i 2010, hvorav fiskerinæringen eksporterte for 20,4 mrd. kroner. Næringen har vært i en rivende utvikling. Mens det i 1940 var ca. 120 000 fiskere, er det i dag ca. 14 000. Samtidig har også den teknologiske utviklingen skutt fart. Antallet fartøy under 10 meter har sunket fra ca. 10 000 i 1995 til drøyt 3 000 i 2010. Struktureringen har også foregått i de andre fartøysgruppene, men i mindre grad. Denne utviklingen har skjedd uten at oppfisket kvantum er redusert.

Forslagsstillerne viser til at globaliseringen har gjort fryst råstoff til en internasjonal handelsvare. I Asia produseres filetprodukter av torsk for det internasjonale markedet billigere enn en kan produsere i Norge. Dermed leverer norske trålere i dag nesten utelukkende frossen fisk. Høye norske produksjonskostnader, kvalitetsutfordringer knyttet til fraktetid og bedre lønnsomhet på frysetrålere har medført langt færre ferskfisktrålere. Forslagsstillerne mener utviklingen mot frysetrålere har hatt mange positive følger, blant annet at industri forsynes med råstoff gjennom året samtidig som kvaliteten blir ivarettatt. Men det har samtidig åpnet for spørsmål om bærekraften for norske industrianlegg på land og om mangfoldet i forbrukers valgmuligheter.

Mangfold for forbruker

Utvalget av frosne produkter har økt betydelig de senere år, og i tillegg til filetprodukter kan norske forbrukere velge i panerte og fylte produkter, gratenger og supper. Fersk fisk stiller andre krav til forhandlerne, særlig med hensyn til hygiene i fiskedisken. Fersk fisk tilbys i enkelte spesialbutikker og kjeder, men er for den jevne forbruker vanskeligere å få tak i.

Nofima la frem rapporten «Hva er fersk fisk?» 28. januar 2009. Rapporten besto i en forbrukerundersøkelse og ble oppsummert slik:

«Våre intervjuer avslørte at konsumenten har en formening om at fersk fisk ikke bør være mer enn maksimalt 2–3 dager gammel. Noen inkluderte alt fra lettsaltede og røykte til frosne produkter i begrepet «fersk fisk». Det synes å være en oppfatning av at fersk fisk er mye dyrere enn frossen fisk, og at fisk generelt er meget dyrt, noe som ikke er riktig.»

Forslagsstillerne viser til at det er et uttalt helsepolitisk mål at det skal konsumeres mer fisk. I tillegg til god kvalitet, er det grunn til å tro at et større mangfold i fiskedisken vil bidra til å nå dette målet.

Liv for landanleggene

Norge har lang tradisjon med bedrifter som driver slakting og foredling av fisk, tørrfisk, klippfisk samt filetbedrifter. Tendensen er at aktørene samler virksomheten i færre og større enheter. Det har vært en betydelig reduksjon av antall fiskeindustribedrifter, og svak lønnsomhet er en av årsakene.

Forslagsstillerne viser til at det har vært en politisk målsetting at det fortsatt skal være en lønnsom fiskeindustri langs kysten. Som et virkemiddel for å oppnå dette ble såkalt leveringsplikt, senere omtalt som tilbudsplikt, innført for deler av trålkvotene. Innholdet i leveringsplikten er definert gjennom individuelle vilkår og ved forskrift av 12. september 2003

om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse. Forskriftens formål er å sikre anlegg som bearbeider fisk stabil råstofftilførsel fra torsketrålfåten, jf. forskriften § 1. De individuelle vilkårene fastsetter bedrift eller sted (som kan være et sted, en kommune eller et større område) som er tilgodesett, mens forskriften om leveringsplikt skal sikre klarhet i hvordan leveringsplikten skal gjennomføres. Leveringsplikten omfatter 80 pst. av fartøyets fangst av torsk og 60 pst. av fartøyets fangst av hyse, for begge fiskeslag nord for 62 grader nord, jf. forskriften § 4.

Utfordringene til fiskeforedlingsbedrifter er ikke ny, og større kvotefleksibilitet til bedrifter som foredler fisken var et eget tema i rapporten «Økt verdiskapning i fiskeindustrien» som ble lagt frem for fiskeriministeren av en arbeidsgruppe 15. juni 2004. Arbeidsgruppen foreslo at det skulle innføres «Samfunnskontrakter» der en bedrift får adgang til fritt å disponere kvoter den eier uten å beholde fartøyet. Forutsetningen skulle være at råstoffet blir benyttet til foredling. En slik samfunnskontrakt var ment å skulle gi fiskeindustrien en betydelig mulighet til å tilrettelegge sin egen råstofftilgang gjennom investeringer og gjennom samarbeid med fiskereide fartøy. Dette ble sett på som en måte å øke lønnsomheten på. Arbeidsgruppen påpekte at forslagene bryter med norsk tradisjon og lovgivning som innebærer at man ikke kan ha kvote uten at den er knyttet til et bestemt fiskefartøy og bli fisket på dette.

Forskriften får betydning for hoveddelen av kvotene til konsernene Aker Seafoods ASA og Nergård AS, samt et mindre antall fiskereide kvoter. Forslagsstillerne har registrert at det i en tid har vært debatter om hvorvidt Aker Seafoods ASA oppfyller sine forpliktelser. I Klassekampen 23. november 2011 gav Finnmark Arbeiderparti selskapet skylden for massepermitteringer i fiskeindustrien, og fylkespartiet vil redusere Akers torsk kvoter. Avisen viser til at det ifølge Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN) er permitteringer i Stamsund i Lofoten, Melbu i Vesterålen og Hammerfest og Mehamn i Finnmark. Forbundssekretær for NNN i Tromsø, Hans-Johan Dahl, uttaler at «3–400 personer er berørt i kortere eller lengre tid. Det er mest alvorlig i Mehamn, der folk har gått ledige siden i sommer.»

Fiskeridirektoratet har konkludert med at selskapet har oppfylt sine leveringsforpliktelser tidligere år, og selskapet ved konsernsjef Thomas Farstad uttalte så sent som 15. november 2011 til Vesterålen Online at selskapet er trygge på at de også i 2011 vil oppfylle kravene. Det ble samtidig fremholdt at Aker Sea-

foods har tapt mer penger på foredling av fisk enn det selskapet har tjent på fiskeri.

Forslagsstillerne mener den uro som er rundt leveringsforpliktelsesens innhold og usikkerheten rundt arbeidsplassene i landindustrien betyr at regelverket må gjennomgås på nytt. Det er viktig å finne en løsning som stimulerer til både å øke forbruker og landindustriens tilgang til fersk fisk, uten at det går på bekostning av trålerflåten. Forslagsstillerne vil i denne sammenheng peke på at en mulig løsning kan være å tillate at trålerfartøyets kvote av torsk kan leies ut til et kystfartøy som leverer til industrien på land, samtidig som trålerfartøyenes fleksibilitet økes gjennom den såkalte slumpfiskordningen. Et kystfartøy vil på en hensiktsmessig måte kunne levere ferskt råstoff til industrien, av en kvalitet industrien kan nyttiggjøre seg. Forslagsstillerne viser til at det er rom for justeringer i slumpfiskordningen, og viser i denne forbindelse til representantforslag om å bedre kvotefleksibiliteten for havfiskeflåten (Dokument nr. 8:120 (2007–2008)). Forslaget vil bidra til økt lønnsomhet både på land og sjø.

Oppsummering

Forslagsstillerne registrerer at det på flere hold er reist ønske om å fokusere på fersk fisk, blant annet regjeringen Stoltenbergs «Sats ferskt!»-strategi fra 2007. På denne bakgrunn mener forlagsstillerne tiden er moden for en drøftelse i Stortinget av hvordan man kan sikre mer fersk fisk til norsk landindustri og forbrukere.

Forslag

Forslagsstillerne vil på denne bakgrunn fremme følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget der leveringsforpliktelsene gjennomgås med sikte på å gi industri og flåte større fleksibilitet i utnyttelsen av fiskeråstoffet, for slik lettere å oppfylle formålet med forskrift om fartøy med torsketråltillatelse. I saken bør det vurderes forslag som at industri kan leie ut deler av kvotene med leveringsforpliktelser til kystfartøy, samtidig som slumpfiskordningen utvides.

8. desember 2011